

י"ב אלול התשפ"א
שנה ח'

פרשת כי תצא

גיליון 395

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

שְׁלַח תְּשַׁלַּח

תנו רבנן: "כי יקרא קן צפור לפניך", מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך". יכול יחזור בהרים ובעעות כדי שימצא קן? תלמוד לומר: "כי יקרא" - במאורע לפניך. באחד הימים השבוע נשאל מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי בנושא שהובא לשולחנו בהלכה למעשה בענין של שילוח הקן. מדובר ביהודי מבוגר בא בימים, מוגבל ומרותק לכסא גלגלים, ביקש מאוד מבנו למצוא לו קן ציפור שהאם יושבת על הביצים, כי רוצה לקיים מצוה חשובה זו - ועד היום לא קיים אותה עדיין. הבן המסור יגע בכיבוד אב ואכן עלתה בידו, הוא ראה על עץ גבוה ברחוב צדדי קן ציפור, והאם דוגרת על הביצים, הוא מיהר לבשר את זה לאביו. אביו שמח מאוד אך אמר לו כי כיון שהיונה נמצאת במקום גבוה, אין לו שום אפשרות להגיע בעצמו לשם כי הוא מוגבל ל"ע". גש נא אל מרן שר התורה ותשאל אותו כדת מה לעשות, ביקש האב הזקן מבנו.

בגליון "דברי שיח" מובא כי הבן שלח את השאלה כשלפניו היו שתי אפשרויות: אפשרות אחת - למנות שליח לקיים המצוה, והשליח ישלח את האם ויקח הבנים, ויכוון עבור המשלח. אלא שיש לדון אם למצווה שכזו מועיל שליח או נחשב למצוה שבגופו. אפשרות שניה - אמנם נראית קצת משונה, אך כבר נאמר בנביא ישעיה: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", והיא, לקחת שעון מעורר חזק, ולשים סמוך ליונה, והאב הזקן יכוון השעון שיעורר בעוד כמה רגעים, ומכוח הרעש והצלצול תעוף היונה, וכל זה כמוכר בתנאי שיכוון לשם מצות שילוח הקן, וכאן קיים עיקר המצוה כבר, ובשלב זה יבקש מאחר לזכות עבורו בביצים ובאם יועיל עצה זו של שעון מעורר, ניתן יהיה לקיים את המצוה גם כאשר המכון את השעון אינו כלל באזור...

מרן הגר"ח קנייבסקי עיין בשאלה ובצדדים והכריע אל אתר: "מצוות שילוח הקן היא מצוה שבגופו, ולא יועיל בה שליח, אכן האפשרות השניה היא מועילה, שישים דבר שיצלצל והיונה תעוף, וזה מועיל גם למי שנמצא במקום אחר, שייבקש להניח השעון מעורר על יד היונה ועל ידי הצלצול תפרח היונה". כתוב בגמרא: ר' יעקב ראה אדם אחד שאמר לו אביו עֵלָה לבירה והבא לי גוזלות, עלה ושלח את האם ונטל את הבנים. וקיים מצוות כיבוד אב ושילוח הקן שבשניהם כתוב "והארכת ימים", ובחזרתו נפל ומת, מקשה הגמרא, היכן טובתו של זה והיכן אריכות ימים? אלא הוי אומר "למען ייטב לך" - לעולם שכולו טוב, ולמען יאריכון ימך" - לעולם שכולו ארוך.

יש לתמוה, הניחא בעולם הזה שסוף האדם למיתה, שייך למושג אריכות ימים. אבל בעולם הבא שהם חיי נצח - מה שייך להבטיח למי שעושה שילוח הקן "והארכת ימים" - לעולם שכולו ארוך, וכי מי שלא קיים לא יאריך ימים? ביאר ה"בן יהוידע": הבטחת התורה אריכות ימים היינו על התחלת ביאתו וכניסתו שם. והוא, כי אין אדם נכנס במקום עולם הבא עד שישלם תיקון נפשו בעולם הזה, אך יש אדם שמשלים תיקון נפשו בשלוש וארבע גילגולים ואז נכנס לעולם הבא, ויש אדם שצריך לו מאה גילגולים. נמצא אם-כן שיכול להיות ששני בני אדם באו לעולם הזה בתחילת אלף הרביעי, ואחד מהם תיקן נפשו אחר מאה שנה והא לעולם הבא מיד, והאדם השני הוצרך לגילגולים רבים, ועד אלף השישי לא נשלמה, ראה כמה שנים חי הראשון בעולם הבא יותר מן השני, וכן על זה הדרך בתיקון הרוח ובתיקון הנשמה.

על זה אמרה התורה "ולמען יאריכון ימך", לעולם שכולו ארוך. היינו, שבגין מצוה זו של כיבוד אב ואם ושילוח הקן, אם תעשנה כחקנה, שלא תצטרך לגילגולים רבים עד שתשלים תיקון נפשך, אלא שתשלים בעולם הזה בשנים מועטות, וממילא תקדים לילך למקום עולם הבא קודם, ואז יאריכון ימך שם יותר משאר בני אדם בני גילך שבאו עמך ביחד לעולם הזה, כי אתה תקדים לישב ולחיות זמן יותר בארצות החיים. נכתב במדרש רבה כי קיום מצוות שילוח הקן הוא סגולה לזכות לבנים, שהרי מתן שכרה של מצוה זו היא בנים, כמו שנאמר "שלח תשלח את האם", ואיזה שכר תקבל? "ואת הבנים תיקח לך"...

כתוב בדברים רבה: "שלח תשלח את האם". רבנן אמרי: למה שתי פעמים? שאם ארעה לך המצוה הזאת פעם שניה, לא תאמר: כבר יצאתי ידי חובתי, אלא כל זמן שתארע לידך אתה צריך לקיים אותה. ב"א בתמוז תשנ"ד, בעת שיצאה הרבנית קניבסקי ע"ה בדרכה להלווייתה של אמה הרבנית אלישיב ע"ה, הבחינה בקן ציפור על הגג. מיד פנתה אל אחד מנכדיה ודחיפות בקולה: "גש מהר אל ישיבה פלונית וקרא לאברך פלוני. הוא היה אצלי לפני כמה שנים וסיפר שאין לו ילדים. אמור לו שיש כאן קן ציפור, וכתוב במדרש ששילוח הקן הוא סגולה לבנים. אמנם אני עומדת לנסוע ללוויה עכשיו, אבל יש עוד מספר דקות עד שהרב ירד ונצא לדרך. שיבוא מיד לזכות במצווה".

הנכד מיהר בשליחות סבתו וקרא לאברך המדובר. האברך נדהם. כיצד מסוגלת הרבנית בשעה כה קשה לחשוב על אדם בלתי מוכר שהיה אצלה לפני שנים? הוא מיהר אל בית הרבנית, אך אז הסתבר שהציפור איננה בקן. "כדאי שתמתין מעט", עודדה אותו הרבנית, "אולי הציפור עוד תשוב לפני שהרב ירד". ואכן, ברגע האחרון שבה הציפור אל הקן והאברך קיים את המצווה.

תשעה חודשים לאחר אותו מעשה ילדה אשתו של האברך במזל טוב. ייתכן שלא רק מצוות שילוח הקן היא זו שהועילה, אלא מסירות נפשה של הרבנית למען יהודי זר פעלה במרומים בצירוף למעשה המצווה.

הצורכ

זמני השבת

- מנחה וקבל"ש א': 6:35
- פלא המנחה: 6:43
- סופ"ז הדלה"נ למנין א': 7:05
- הדלקת הנרות: 7:57
- מנחה וקבלת שבת: 8:05
- עלות השחר: 4:43
- נץ החמה: 5:55
- דף היומי: 8:00
- סופ"ז ק"ש: 8:53 - 9:29
- שחרית: 9:00
- מנחה מנין א': 6:00
- אבות ובנים: 6:50
- מנחה וסעודה ג': 8:00
- מוצאי שב"ק: 9:06
- מוצאי שב"ק - ר"ת: 9:24

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivreichaim@gmail.com

נדבת

דפסת הגליון והפצתו

לעילוי נשמת

האשה החשובה

מרת אסתר ע"ה

בת ר' ישעיה ז"ל

נלב"ע ד' סיון

תשס"ח

כִּי תִצַּא לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ וְנָתַנּוּ הָיִיא בְיַדְיֶיךָ וְגוֹי:

יש לדייק למה לא כתב "כי תצאו" לשון רבים דהא קאי על הכלל ישראל, וגם קשה למה לא כתב "ונתנם" לשון רבים דהא קאי על האויבים שהיו רבים, ו"ל דיש שני תנאים לנצחון המלחמה, א' שיש לבטוח בה' שאלו ברכב ואלו בסוסים ואנחנו בשם ה"א נזכיר המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד, ב' שצריך להיות אחדות ושלוש בין החיילים, כמזכיר סוף פרשת שופטים שדורו של אחאב אף שהיו עובדי ע"ז מ"מ היו נוצחין במלחמה מפני שלא היו ביניהם בעלי לשון הרע, וזה מרומז כאן בפסוק, "כי תצא" לשון יחיד שתצא למלחמה כאיש אחד בלבד אחד, "ונתנו" שצריך לבטוח בה' ולהרגיש כאילו האויב אינו אלא יחיד ויפול בניקל, ועי"ז יצליחו.

כִּי תִצַּא לַמִּלְחָמָה:

סוף הפרשה הקודמת מסיימת "ואתה תבער הדם הנקי מקרביך כי תעשה הישר בעיני ה'", ומזכיר ציון פ"ב דשבת שכשיצאו למלחמה היו ביד של מעלה מעיינים בדינם אם ראויים הם לנצחון המלחמה אם לאו, והקב"ה דן מידה כנגד מידה, ואם בני ישראל לא היו ידיהם נקיים מדם ושפיכת דמים בינם לבין עצמם לא היו יכולים לנצח בכלל, וכן מבואר במלכים [א' כ"ב] שהנביא אמר לאחאב אחר הריגת נבות היזרעאלי שלא יצליח במלחמה כי ידיו מלוכלכין בדם נבות, לכן אמר הפסוק ואתה תבער הדם הנקי תיזהר מאוד משפיכת דמים ואז כי תצא למלחמה תצליח.

כִּי תִצַּא לַמִּלְחָמָה:

הקשה הכה"ק מקאלק ז"ל למה בפרשתינו כתיב מיד ונתנו ה"א דהיינו שיהיה להם הצלחה ובפרשת בהעלותך כתיב כי תבואו למלחמה בארצכם וגו' והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלקיכם, שלא יהיה דבר קל לנצח במלחמה אלא יצטרכו תקיעות ויהיו צריכים ברכה מיוחד שהקב"ה יזכור אותם, אלא החילוק הוא שאם מביאין המלחמה למקומך ולביתך אזי קשה מאוד לנצח האויב, ושם כתיב וכי תבואו למלחמה "בארצכם", ואז צריכים מלחמה גדולה והרבה התעוררות, משא"כ כאן דכתיב "כי תצא" שהמלחמה אינו בבית אלא בחוץ אזי יותר קל לנצח, והעיקר הוא להרחיק המלחמה - מלחמת היצר - מן הבית, והיה מחניך קדוש!

וְנָתַנּוּ הָיִיא בְיַדְיֶיךָ וְשִׁבִית שְׁבִי:

כתב נמשך חכמה שתנאי התנה התורה"ק להיתר יפת תואר והוא ונתנו ה"א בידך דהיינו שהאויב נפל לגמרי ביד ישראל, כי מצוי במלחמות שמחליפים שני הצדדים את שבוייהם, והיה יכול לחשוב שיתנו לו יפ"ת במקום שבוי אחר בעת שמחליפים השבויים, ובזה אין היתר רק אם נפל היפ"ת ביד ישראל כמש"כ ונתנו דהיינו כולו בידך, אזי אפשר ליקח יפ"ת.

וְרֵאִית בְּשִׁבְיָה אֵשֶׁת יַפֶּת תּוֹאֵר:

אמרו חז"ל לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין התורה מתירנה ישאנה באיסור, והוא דבר קשה מאוד להבין, דא"כ בטלה כל התורה כולה בטענה זו דהיצה"ר בא על כל דבר וא"כ יש להיתר כל האיסורים, אמנם הענין הוא דהנה אמרו בברכות דף ח. לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה ואם לאו קריאת שמע, ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, והנה כאן במלחמה קיים כל הג' דברים הנ"ל, א' איש הירא ורך הלבב לא יצא כלל ואמרו חז"ל שהיה צריך לקיים כל המצות כולל דברי תורה ואם היה עבירה בידו כגון ביטול תורה

לא הלך במלחמה, וא"כ קיים דבר הראשון דהיינו עסק בתורה, ב' שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה כתב רש"י אפילו אין בידכם אלא זכות קריאת שמע כדאי אתם להניצל, א"כ יש להם זכות קריאת שמע, ג' ובשעת המלחמה שרואים המיתה אין אנשים גדולים וגיבורים נופלים, וא"כ בזה מקיים יזכיר לו יום המיתה, ולאחר ג' דברים הללו אם עדיין לא ביטל היצה"ר שלו, אז התיר התורה היפ"ת בשבילו.

הרבי ר' העשיל מקראקא ז"ל היה מפרש הענין של לא דיברה תורה "אלא" כנגד היצה"ר, שהיה לו לומר דיברה תורה כנגד יצה"ר [בלשון חיובי ולא בלשון שלילי], ע"פ הגמ' יבמות ס"ג. שתכלית האשה הוא לשני דברים להוליד ולגדל הבנים ולהציל את בעליהם מן החטא, והנה ביפ"ת שסופה ללדת בן סורר ומורה כמש"כ רש"י להלן, א"כ לא שייך תכלית הראשון של האשה להוליד בנים, א"כ נשאר רק טעם השני להציל בעליהם מן החטא, וזה הביאור לא דיברה תורה להיתר אשה זו אלא לדבר א' דהיינו כנגד היצה"ר להציל הבעל מן החטא אבל לא דיברה נגד התכלית הראשון של הולדת בנים.

לא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר, הגאון ר' יחזקאל אצרמסקי ז"ל אמר התורה מלמדת אתנו יסוד גדול והארה נפלאה הסותמת פי אותם האומרים כי יש תקופות או מצבים שאי אפשר לקיים את מצוות ה' והאיסורים שנתן, כי הנסיונות גדולות עד למאוד ואי אפשר לעשות הכל כראוי וכנכון, בא דין יפת תואר והוכיח שכל זה אינו נכון, כי אין הקב"ה תובע מן האדם אלא מה שאפשר לו לעשותו, ואם לאו לא היה תובע את ההנהגה מהם, והראיה שכאשר הבורא ית"ש ראה דבר שקשה מאוד לאדם לעמוד בו, התיר את האיסור בתנאים מסויימים כמו שמצינו ביפת תואר.

ורמז רמזו לזה שאין הקב"ה גוזר גזירה אא"כ יודע מראש שבכח האדם לעמוד בו, שנאמר הנותן שלג כצמר כפור כאפר יפזר, כאשר הקב"ה מוריד שלג על הארץ אין הוא מביאו אלא כאשר יש די צמר כדי להתלבש ולהתגונן בפני הקור, נותן שלג - כצמר, כפי הצמר שאפשר להתחמם בו, וכן כפור לא יבא לארץ, אא"כ יש די עצים להבעירם ולעשות מהן אפר לחמם האדם, כפור - כאפר יפזר, כפי האפר שיש לחמם האדם.

בפרשה זו יש שני מלחמות, הראשונה היצה"ר של וחשקת ועי"ז נאמר הוי כל צמא לכו למים, והשניה היצה"ר של אשר קרץ ועי"ז נאמר הלא כה דברי כאש, אלול אותיות לו לא, לפעמים צריכים התשוקה לו ולפעמים הלא דהיינו הקרירות, י"ל ושבית שביו היינו חודש אלול כמזכיר זבני יקשכר שחודש אלול שייך לעשו ויעקב לקחו דהיינו ענין השבי, צריכים ליקח החשק ולהפכו לקדושה.

עַל אוֹיְבֶיךָ:

אם יודעים שהיצה"ר הוא אויב אזי ונתנו וגו', מה דילך סאני לחברך לא תעביד איתא בנפש יהונתן, אל תעשה השונה שלא דהיינו היצה"ר לאוהב, והשגה לדעת מי האויב הוא רק ע"י התורה"ק ושבית שביו קאי על התורה עלית מרום שבית שביו, להצילך ולתת אויביך לפניך.

כִּי תִהְיֶיךָ לְאִישׁ שְׂתִי נְשִׁים וְגוֹי וְיִלְדוּ לוֹ בָנִים הָאֵהוּבָה וְהַשְׁנֹאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכוֹר לְשִׁנְיָאָה:

וקשה הלשון "והיה הבן" כאילו בודאי יהיה כן, דהיה לו לומר ו"אם יהיה" הבן הבכור ועוד קשה למה משנה התיבה

משנואה לשניאה מו' לי, ויש לפרש על פי דברי האור החיים הק' כי אלקים מבקש את הנרדף והקב"ה מרחם על שבורי לב וסומך ה' לכל הנופלים, וכן מפורש אצל לאה וירא ה' כי שנואה לאה וגו', לכן אם בעלה אינו אוהבה והיא שנואה אזי הקב"ה בעל הרחמים מרחם עליה, והיה הבן הבכור לה, דהיינו הבטחה שהקב"ה יתן לה הבכור, ולכן כתיב שניאה בשינוי, להורות שאינה שנואה לגמרי כי רק לבעלה היא שנואה אבל לא להקב"ה.

כִּי אַתְּ הַבְּכוֹר בֶּן הַשְּׁנוּאָה יִכִּיר לַתּוֹת לוֹ פִּי שְׁנָיִם בְּכַל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ:

ולקחו חז"ל בב"ב מכאן שאין הבכור נוטל בראוי [דהיינו נכסים שלא נפלו עדיין לאביהם אלא עתידין לבוא לאחר מיתת אביהם, כגון מי שיתן מתנה לאביהם לאחר מיתתו ולא ידע שאביהם מת וכדומה]. פי שנים, ורק במוחזק מכבר הוא נוטל פי שנים, שנאמר "בכל אשר ימצא לו" שכבר נמצא אצלו, וכתב הגר"א שזה מרומז בתיבת בכר שהאותיות הם כפולים, ב' כפול א' כ' כפול י' ור' כפול ק', להורות שהוא נוטל כפל, אמנם הם כפולים רק לאותן שלפניהם ולא לאחריהם, לרמז שרק במה שמוחזקים בפניהם הם לוקחים כפל אבל לא שלאחריהם דהיינו מה שיבוא אחר"כ.

כִּי יִהְיֶה לְאִשׁוֹ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵד:

למנו חז"ל בסנהדרין והובא ברש"י בן סורר ומורה נהרג ע"ש סופו שיהיה גנב ורוצח, והקשו המפליגים א"כ למה מגיע לו סקילה הלא הרוצח אין לו אלא סייף שהוא קל מסקילה, וזל"א"ס כתב דכיון דכתיב איננו שומע בקולינו מסתמא קילל את אביו ואת אמו שזה בכלל סקילה, אמנם מפשטות דברי חז"ל ורש"י לא משמע כן, ובגמ' הרה"ק מקאלק ז"ל אומרים שהכונה נידון על שם סופו פי' ע"ש סוף השם שלו "ומורה" דהיינו שמורה לאחרים לעשות כמותו וא"כ הוי מסית ומדיח ועל זה חייב סקילה.

ובזה מיושב מה שהקשו המפרשים למה בישמעאל כתיב באשר הוא שם שנידון על המצב של עכשיו, ואף שקיטרגו המלאכים שעתידיים בניו להמית בני ישראל בצמא בשעת החורבן, ובבן סורר ומורה נידון ע"ש סופו, ולפי הנ"ל הכונה של סופו קאי על מורה, עוד ראיתי לתרץ שבישמעאל הסתכלו עליו באשר "הוא" שם, והוא בעצמו לא היה עתיד לעשות רע רק יוצא חלציו, משא"כ בבן סורר ומורה הוא בעצמו עתיד להיות רע, ועו"ל שבבן סורר ומורה כבר התחיל חטאו וירידתו למצב הגרוע, משא"כ בישמעאל באשר הוא "שם" לא ראו עליו סימנים של רע ובמצב הנוכחי היה בסדר.

מספרים שהיה משומד א' מומר להכעיס אצל החוזה הקדוש מלובלן ז"ל והחוזה לא רצה לדבר אתו, והיה גוי א' שהיה בעל מלאכה והחוזה דיבר אתו כרגיל ודרש בשלומן, אמר המשומד להחוזה האם אני יותר גרוע מגוי? השיב לו החוזה מצינו שהבן סורר ומורה שהוא רק על הדרך להיות גנב ורוצח, ומ"מ ענשו חמור יותר מגנב ורוצח כנ"ל, משמע מזה שמי שהוא רק על הדרך ירידה הוא חמור יותר, וכיון שאתה משומד דהיינו על הדרך ירידה להיות גוי לכן אתה גרוע ממנו.

וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וִירְאוּ:

פרש"י מכאן שמכריזין פלוני נסקל על שהיה בן סו"מ, ובפרשת שופטים לגבי זקן ממרא ג"כ כתיב וכל ישראל ישמעו ויראו ושם כתב רש"י שממתינין לו עד הרגל שאז יש יותר פירסום בהריגתו, ויש לבאר למה בבן סו"מ לא כתב רש"י שממתינין לו עד הרגל, ובספר חקקי הלכות כתב דבסנהדרין דף ס"ט מבואר דכל ימיו של בן סו"מ הם רק ג' חדשים [דאיש ולא קטן ובן ולא מי שראוי להוליד עיי"ש]. ואם נמתין עד הרגל כגון מחשון עד לחג הפסח, יהיה יותר מג' חדשים, לכן לא המתינו.

באופן אחר כתב הגנין אריאל דבאמת הריגת אדם במועד [אפילו בחוה"מ] יש בו איסור חבלה, רק דעשה של ובערת הרע מקרבך דוחה הל"ת של לא תעשה כל מלאכה, אמנם קיי"ל דהיכא דאפשר לדחות העשה לא אמרינן עשה דוחה ל"ת דאפשר לקיים שניהם, ובסנהדרין שם מבואר דאביו יכול למחול ולא ליקח בנו לדנו כבן סו"מ, ממילא הוי עשה דאפשר לדחותו לכך אינו דוחה יו"ט.

וְהַתְּעַלְמָת:

ולקחו חז"ל פעמים שאתה מתעלם כגון זקן ואינו לפי כבודו, שמעתי מהרה"ק הרבי ר' איזיקעל ז"ל מלנטווערפין בגמ' הגאון ר' עקיבא איגר ז"ל שפעם אחת בא אליו א' מבני משפחתו שלא היה איש נכבד והיה עני ומבוזה, והגרעק"א קירב אותו יותר מהרגיל, ואמרו אליו א' ממקורביו שזה אינו לפי כבוד הרב שיקרב העני באופן כזו, השיב להם הגרעק"א כתיב מבשרך אל תתעלם, ויש להקשות למה כתב באופן שלילי, שהיה לו לכתוב שיקרב הקרובים בלשון חיובי, אלא לומר לך שאף שבהשבת אבידה כתיב והתעלמת שזקן ואינו לפי כבודו אינו מחוייב בהשבת אבידה, אבל מבשרך אל תתעלם כשהענין נוגע לקרובים לחזקם ולעודדם אין פטור של זקן ואינו לפי כבודו, וכל אחד מחוייב לסייע לקרוביו אפילו אם אין זה לפי כבודו.

איתא בגמ' תלמודי בעש"ט הק' למה כתיב פרשת השבת אבידה אחר פרשת יפ"ת ובן סורר ומורה, להורות שלעולם אל יחשוב אדם בעצמו שהוא מיואש ונאבד כי זה עצת היצה"ר כדי שלא יקרב לבו לה', אלא האדם צריך לדעת שלאחר כל המעשים ואפילו אם יהיה באיש חטא משפט מות, יש ענין של השבת אבידה והקם תקים עמו, ואין לך דבר העומד בפני התשובה.

לֹא יִבָּא עֲמוּנָי וּמוֹאָבִי בְּקִהְלֵךְ הָיָה עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְמוּ אַתְּכֶם בְּלֶחֶם וּבַמַּיִם בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם, וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֵיךְ אֶל בְּלֶעָם בֶּן בַּעֲזַר וְגוֹ:

ויש להבין הלא זה לא היה בדרך בצאתכם ממצרים אלא בסוף ארבעים שנה, וגם העולה השני הרבה יותר חמור מלא קדמו אתכם בלחם ובמים, שהלא היה להם מן ובארה של מרים, אמנם מנאלי כפניס יפות פרשת בלק שכל זה קרה בחודש אלול לאחר מיתת אהרן בחודש האב האחרון של ארבעים השנה, ואז רצו לחזור למצרים כמבואר ברש"י פרשת עקב עה"פ ובני ישראל נסעו, [ורש"י] שם מציא בשם הירושלמי סופ"א דסוטה שהיו מלחמות בין בני לוי ובני ישראל עיי"ש, וכנראה שזה היתה

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין בייניש בן הרה"ח ר' ישראל וויזנבוים זצ"ל

בחוודש אב], והיו אז במצב של טירוף כמש"כ רש"י כאן, ובזמן כזה היה להם היכולת לקדם בלחם ובמים ולא עשו כן הלא זה סימן שאין להם שום הרגשה לחזק נפש שפלה, וא"כ אין להם המידות שיהיו ראויים לדבק בכלל ישראל, וזה חמור ביותר כמו ששולח בלעם לקללם.

גְּדִילִים תַּעֲשֶׂה לָךְ:

הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמני ז"ל אמר למה מברכין הברכה "להתעטף בציצית" הרי עיקר העטיפה הוא בטלית, אלא להורות שהציצית הנגרות למטה בשפילות הם העיקר, כי מידת הענוה הוא עיקר גדול להשראת השכינה, ומספרים על ה"ר"י יסראל סאלאנטער שהיה לובש בגדים פשוטים כא' מהמון עם, פעם ביקשו ידידי מהר"ר ישראל שילבוש איזה בגד חשוב הראוי לרב ות"ח גדול אמנם היה בו איזה פיקפוק של חשש שעטנו, ולא רצה, אמרו לו האם הרב חושש שיש שעטנו בבגד זו עד כדי כך שאינו רוצה ללבשו, הרי השבות יעקב מתיר במקום ספיקות כזו שאין חשש שעטנו, השיב ה"ר ישראל מחשש שעטנו אפשר לסמוך על השבות יעקב שמתיר, אבל מה עושים בחשש גאוה! [ועיין עוד מש"כ בפרשת שלח בענין הציצית שהנגררים לאחורי האיש ולמה מנשקים אותן בק"ש ולא בברוך שאמר].

לֹא יִהְיֶה לָךְ בְּנִיטָךְ אֶבֶן וְאֶבֶן גְּדוֹלָה וּקְטָנָה:

יש להבין בשלמא אבן קטנה בזה הוא מרמה וגונב מן הלוקח, אבל באבן גדולה הוא מוסיף משלו להקונה, וכתב בעל העקמה כי הרמאי מתחיל באבן גדולה למשוך הקונים אצלו, ועושה עצמו בטוב עין, ואחר שמשך הקונים וסומכין על ישרותו הוא מרמה אותם, ולכן יש לחשוש מאותן שמצדיקים הרבה, ויקנה אצל אדם הישר בכל.

כִּי תֵצֵא מִחֲנֹה עַל אוֹיְבֶיךָ:

יש לפרש על פי מה שאמר דוד בתהלים אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי, לב האדם תמיד ער כי יש בו השראת השכינה, הנקרא חלק אלקי ממעל, והנה בפרשתנו יש ז' פעמים מחנה בגימ' כתר מלוכה, לבטל חטא העגל שעגל בגימ' מחנה, וצריכים להמליך הקב"ה ע"י עבודת ר"ה, בלעם רצה לקלל את ישראל בר"ה ולהזכיר חטא העגל ולכן אמר חטאתי לעורר ענין הזכרת חטא ובני בלעם היו הגורמים לחטא העגל כמבואר בסדר הדורות, ולכן אין אנו מזכירים חטא בר"ה אלא להמליך קוב"ה ולעורר הנקודה הפנימית חלק א' ממעל, וממילא מתבטל החטא.

צאגלא לפרקא אות רכ"ד כ' דמצות שכחה מעלה כל המצות שנעשית שלא בכונה, כמבואר בזה"ק על התפלה בכונה שמעלה כל התפילות, וכן מצות צדקה שנפל ממנו ממון ועני מוצאו כמבואר ברש"י, [והוא ענין צדקת רמבעה"נ שאין הנותן והלוקח יודעים מי הנותן ומי המקבל, ואולי המתפלל בעד חבירו והלה אינו יודע מזה ג"כ מעלה כל התפילות.

והיה לעת ערב לאחר פטירתו של אדם ידון אותו לפי מה שהניח היתידות בתוך אזנו כמבואר בבה"ש והיה בכלל אלו ששמעו הרפתם ולא השיבו ואז והיה מחניך קדוש והבן.

כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֹדֶשֶׁה וְגוֹי לֹא יִחְבֹּל רִיחֵיָם וּרְכַב כִּי נִפְשׁוֹ הוּא חֹבֵל:

רמז לאותם האנשים שבהגיע עת חתונה של ביניהם וצריכים לעשות חתונה גדולה כדי שיאמרו הבריות "פלוגי עשיר גדול הוא", וכיון שאין להם הכסף הרי הם לוקחים הלוואות וממשכנים את ביתם, בשביל מה! "כדי שיאמרו הבריות פלוגי עשיר גדול הוא", ואין זה לפי מדרגתו שיעשה חתונה קטנה כי מה יאמרו הבריות, לכן מרמז התורה כי יקח איש אשה חדשה לא יחבול רחיים ורכב, כי נפש הוא חובל הדבר נוגע לנפשות ממש, העגמת נפש יכול לגרום שהדמים שביזבו על החתונה יתהפך לדם ממש ה' ירחם.

מתוך מכתב לשואל א' למה החמירו חז"ל וכל הספרים הקדושים בענין הצניעות והקדושה כאילו זה יסוד כל היהדות ומדברים תמיד על זה, ולמה הוא שונה משאר עבירות שבתורה, התשובה לזה הוא בפרשתנו "ולא יראה כן ערות דבר ושב מאחריך", לא מצינו עוד עבירה שהקב"ה אומר שישלך שכינתו מישראל אלא על לאו זה דקאי על צניעות, ועיין במשנה ברורה סימן ע"ה סקי"ד וספרו גדר עולם שכתב דברים חוצבים להבות אש אודות הנשים שהולכות עם שערותיהן מגולות אפילו במקצת כמו שנהוג בעוה"ר בזמנינו אצל כמה נשים פרוצות ר"ל, והמתבונן בספרי ספרי חיים ז"ל יראה שיצא מגדרו וכתב דברים חריפים מאוד אודות זה, והשטן מרקד בינינו ודעתן קלות ואינם יודעים ומבינים חומר הדבר, והאחריות הוא על הבעל וא"א לו להיפטר מזה כמבואר בספר גדר עולם עיי"ש היטיב.

בענין אמירת תהילים בחודש אלול, אשר ידוע גודל החשיבות באמירתו להציל מגזירות רעות ר"ל, ואשרי חלקם של המשתתפים באמירתו, יש לדעת מה שכתב בספר דברי תורה [להגה"ק ממונקאטש זצ"ל] על מה שאומרים ביהי רצון הנדפס קודם התהילים, שאמירת התהילים יהיה כאילו אמרם דוד המלך בעצמו, ולכאורה קשה להבין איך שייך ענין כזו על ידי אמירתנו, וכתב שם דמבואר בספה"ק דבשעה שאומרים תהילים בכונה, מתלבש בו נפש דוד המלך לסייעו, ופסוק הוא בעזרא ג' י' ששירת הלויים בבית המקדש היו "על ידי דוד" ופירשו המפרשים שדוד המלך משורר ביחד עם המשוררים את תהלות ישראל.

הרמז של אני לדודי מתחיל בתחילת הפרשה אנה הלך דודך ופנ"י שאוה"ע מקנטרים את ישראל איפה הקב"ה ואנו משיבים שהוא בביהכ"נ ובביהמ"ד כח התורה והתפילה, אנה לידו ושמתי לך ערי מקלט, כשיוצאים למלחמה יש לדעת ונתנו ה"א בידך שיש נצחון, וזה נחם ז' פעמים בגימ' תעירו ענין עורר ישנים משנתכם שלא ירגישו יאוש ח"ו.

בפרשתנו יש ע"ד מצות יש רמז צספר שפתי לדיק כנגד אות ע' שבשמע וד' באחד, והנשאר כ' בחת"ס אותיות שמ ואח אנכי אשמ"ח בה', לעשות המצות בשמחה, וי"ל כי מידת האמת הוא להכיר שאין עוד מלבדו כמבואר צמז"ס הל' יסוה"ת ולעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע ע"י עשיית מצות שמביאים דביקות בהש"ת כמבואר בילקוט משלי כ"ד בחבולות עשה מלחמה חבילות של מצות, ועי' רש"י סנהדרין קי"א: שמלחמת היצר הוא דוקא ע"י עשיית מצות, כי זה מידת האמת כנגד עלמא דשיקרא.

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין בינוש חזנינים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזכין ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק קפר' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בניסן תשע"ז

